

bouw uit, en ik zag hem nog even over de hoofden der anderen. Hij zag nog om, terwijl ik, turend naar den afstand, die al grooter werd, nog eenmaal zijn oogen zocht....

En ik was in de zwarte schaduw. Trillend van opwinding zocht ik mijn rust in het ouderlijk huis; maar toen ik den drempel overschreed, scheen alles me anders geworden. Moeheid en vreugde vielen op mij neer; maar vreemd was daar het nieuwe gevoel, dat elk voorwerp, elke hoek ongekend deed schijnen en de gansche atmosfeer mij deed voorkomen als gevangen in de banden van een onvermoed leed. De dagen kwamen traag en gingen in oneindige leegte. Ik nam de gelukwenschen aan met een vage verwondering, dat ik nog blij kon zijn, als alles voorbij was.

Met loomen geest zat ik neer en trachtte na te denken over dingen, die niet daalden tot die duisternis. Mijn toekomstplannen, — vroeger zoo vaak beraamd — hielden nu mijn afdwalend denken bijeen. Er was immers, toch, een toekomst? Ik herhaalde ze uit gewoonte, want ze hadden de werkelijkheid voor mij verloren.

Mijn oude idealen? Ik wilde mij onafhankelijk maken immers, om een volkomen vrij mensch te worden, los van alle banden om geheel mijzelf te zijn?

Geheel mezelf te zijn! Het scheen me nu zoo weinig waard! Dat oude voelen en denken, in vroeger jaren met moeite veroverd, had zijn waarheid nu verloren. Bleeke kasplantjes, al verdrongen door de jonge plant, wiens zaad van elders was aangevlogen.

Dikwijls als ik in mijn stille kamer aan het raam zat en mijn oogen gaan liet in den zomerzwaren tuin, waar de boomen rondden in weelde en de rozenroken tot mij stegen met de geuren van frisch gras, meende ik in de loome stilte mijn eigen ziel te zien. En de hunkering naar het jonge verleden verdrong het verlangen, mijzelf te zijn. Nu bekende ik mij, dat ik had liefgekreken; en nu die zekerheid fel voor mij stond, was het zwaarste leed gebroken en ik zag nu die liefde als de eenige kracht die voortaan in mij werken zou.

En al weet ik nu, mijn eigen lieveling, dat deze liefde niets was dan een eerste rimpeling.... waar is het, en een heilige waarheid: dat het de liefde is, die het leven zijn waarde en zijn eenige waarde geeft!

III

De zomer ging.

Maar droomerijen op mijn kamer wilde ik niet meer lijden! Die tijd was nu voorbij. Ik reisde en zag de boeiende schoonheid van andere landen. De betoovering der Zuidelijke meren ontspande den druk van het leed. Ik